

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).15
УДК 796.015.134/136:796.332

Карпа І.,¹ Рипак І.,² Колобич О.,³ Гандзин Р.,⁴ Шанта І.⁵
¹кандидат наук з фізичного виховання і спорту, старший викладач
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів
²кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів,
³старший викладач
Львівський державний університет фізичної культури імені І. Боберського, м. Львів
⁴тренер ФК «Львів», м. Львів
⁵ старший викладач, Ужгородський національний університет, м. Ужгород

МОДЕЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ КВАЛІФІКОВАНИХ ЗАХИСНИКІВ У ФУТБОЛІ

Основою змагальної діяльності в командних ігрових видах спорту, зокрема у футболі є техніко-тактичні дії. Тому спеціалісти галузі футболу приділяють значну увагу визначенню їх модельних характеристик. Варто зазначити, що загальна кількість техніко-тактичних дій за матч у кваліфікованих футболістів, у першу чергу, залежить від класу суперників і класу гравців, що виконують ці дії. Результати дослідження дозволили розробити кількісні модельні характеристики змагальної діяльності гравців трьох рівнів – мінімальна, усереднена та максимальна модель, що дозволяє планувати загальну стратегію підготовки команди, яка включає підбір раціональних засобів і методів підготовки, планування тренувальних і змагальних навантажень, а також вибір засобів техніки гри у захисті.

Розроблені модельні характеристики можуть послужити в якості критеріїв контролю оборонних техніко-тактичних дій з метою вдосконалення системи підготовки гравців лінії захисту та оперативної корекції змагальної діяльності захисників команди. При формуванні модельних характеристик враховувалася позиція гравця та мінімальні і максимальні показники його ігрової діяльності як в матчах розіграшу внутрішнього чемпіонату, так і в євро-кубкових матчах.

Ключові слова: змагальна діяльність, кваліфіковані захисники, модельні характеристики, техніко-тактичні дії, футбол.

Карпа И., Рипак И., Колобич О., Гандзин Р., Шанта И. Модельные характеристики технико-тактических действий квалифицированных защитников в футболе. Основой соревновательной деятельности в командных игровых видах спорта, в частности в футболе является технико-тактические действия. Поэтому специалисты отрасли футбола уделяют значительное внимание определению их модельных характеристик. Стоит отметить, что общее количество технико-тактических действий за матч у квалифицированных футболистов, в первую очередь, зависит от класса соперников и класса игроков, выполняющих эти действия. Результаты исследования позволили разработать количественные модельные характеристики соревновательной деятельности игроков защиты трех уровней – минимальная, усредненная и максимальная модель, позволяющая планировать общую стратегию подготовки команды, которая включает подбор оптимальных средств и методов подготовки, планирования тренировочных и соревновательных нагрузок, а также выбор средств техники игры в защите.

Разработанные модельные характеристики могут послужить в качестве критериев контроля оборонных технико-тактических действий в целях совершенствования системы подготовки защитников и оперативной коррекции соревновательной деятельности защитников команды. При формировании модельных характеристик учитывалась позиция игрока, минимальные и максимальные показатели его игровой деятельности, как в матчах розыгрыша внутреннего чемпионата, так и в евро кубковых матчах.

Ключевые слова: соревновательная деятельность, квалифицированные защитники, модельные характеристики, технико-тактические действия, футбол.

Karpa I., Ripak I., Kolobych O., Gandzin R., Shanta I. Model characteristics of technical and tactical actions of skilled defenders in football. The basis of competitive activity in team play sports, in particular in football are technical and tactical actions. Therefore, football specialists pay considerable attention to defining their model characteristics. It is worth noting that the total number of technical and tactical actions per match for qualified football players, first of all, depends on the class of opponents and the class of players performing these actions. The results of the research allowed us to develop quantitative model characteristics of the competitive activity of the players of the defense of three levels - minimum, average and maximum model, which allows to plan the overall strategy of team preparation, which includes the selection of rational means and methods of preparation, planning of training and competitive loads, as well as the choice of means techniques of game in defense.

The developed model characteristics can serve as criteria for the control of defensive technical and tactical actions in order to improve the system of training the players of the line of defense and operational correction of the competitive activity of the team defenders. The formation of the model characteristics was taken into account the stance of the player and the minimum and maximum indicators of his playing activities both in the matches of the domestic championship and in the Euro-cup matches.

Identifying the correlation between current indicators of volume and the effectiveness of the game action of players of the line

of defense with the intensity, responsibility of the game activity, and the characteristics of the opponents' respective actions is a prospect for further research in this direction. In practice, methods of operational correction of game actions during competitions, based on operational control over various parameters of technical and tactical actions and effectiveness of the game of the whole team, are subject to further study and improvement.

Keywords: competitive activity, skilled defenders, model characteristics, technical and tactical actions, football.

Постановка проблеми. Футбол завжди розвивався в протиставленні атаки і оборони. Простежується тенденція до збільшення числа захисників. Зараз прийшли до висновку, що кількість гравців, що обороняються, повинна дорівнювати числу атакуючих плюс один [5, с. 276; 10, с. 70]. В обороні головним є вміння обмежити суперника в просторі та в часі. Досягати цього найефективніше за рахунок компактної гри і створення чисельної переваги в захисниках [2, с. 123; 7, с. 182].

При обороні своїх воріт захисники і гравці середньої лінії формують один блок, завдяки чому збільшується її щільність, створюються можливості колективних дій, ефективніше застосовується взаємна під страховка [1, с. 183; 4, с. 448]. Гра захисників у лінію дозволяє застосовувати проти суперника положення «поза грою», постійно існує імовірність потрапляння в офсайд [3, с. 11; 8, с. 71].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Визначення ТТД в іграх дає можливість правильно планувати і оцінювати хід навчально-тренувального процесу. Саме тому це питання привертає до себе увага фахівців усього світу [6, с. 289; 9, с. 128].

Моделювання ТТД футболістів дозволить не тільки оцінювати тренувальний процес і раціонально ним управляти, але й оперативно здійснювати його корекцію з метою подальшої оптимізації на основі порівняння реального рівня ТТД футболістів з еталонними модельними характеристиками.

Зв'язок з науковими темами та планами. Робота виконана згідно з темою науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури на 2016-2020 рр. «Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті».

Мета роботи. Розробити модельні характеристики ігрових дій футболістів лінії захисту.

Завдання дослідження:

1. Визначити структуру виконання техніко-тактичних дій захисників у футболі в умовах змагальної діяльності.
2. Здійснити порівняльну характеристику показників виконання техніко-тактичних дій кваліфікованих захисників у футболі.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення, педагогічні методи дослідження, методи математичної статистики.

Результати дослідження. В результаті спостереження за ЗД гравців лінії захисту команд «Львів» (Львів), «Динамо» (Київ) і «Шахтар» (Донецьк) були розроблені модельні характеристики ігрових дій гравців лінії оборони (табл. 1).

Таблиця 1

Модельні характеристики гравців захисту різного рівня за середніми даними

	Мінімальна модель	Усереднена модель	Максимальна модель
Крайній захисник команди «Динамо» (Київ)			
ТТД	26	47,4	68,8
Брак	22,1	31,5	40,9
Ефективність	59,5	68,5	77,5
Крайній захисник команди «Шахтар» (Донецьк)			
ТТД	71,4	100,6	129,8
Брак	4,6	14,6	17,6
Ефективність	82,8	85,4	88
Центральний захисник команди «Динамо» (Київ)			
ТТД	62	95,3	126
Брак	12	18,4	29
Ефективність	70	86	87
Центральний захисник команди «Шахтар» (Донецьк)			
ТТД	63	77	91
Брак	19	24,5	29
Ефективність	71	75,7	81

В подальшому, розроблені модельні характеристики були запропоновані в якості критеріїв контролю оборонних техніко-тактичних дій з метою вдосконалення системи підготовки гравців лінії захисту та оперативної корекції змагальної діяльності захисників команди. При формуванні модельних характеристик враховувалася позиція гравця та мінімальні і максимальні показники його ігрової діяльності як в матчах розіграшу внутрішнього чемпіонату, так і в євро-кубкових матчах.

В результаті впровадження контролю за оборонними техніко-тактичними діями гравців оборони захисту ФК «Львів» були помічені значні зрушення в ефективності ігрової діяльності як безпосередньо захисників, так і команди в цілому. Результати дослідження змагальної діяльності гравців лінії захисту команди «Львів» після впровадження запропонованих моделей відображені в графіках на рис. 1 – 12.

Для центрального захисника команди ФК «Львів» найбільш високий показник ТТД (101) був зафіксований у грі

«Арсенал-Київ» – «Львів» за рахунку 0:2 у матчі УПЛ (рис.1). Найбільш низький показник ТТД для цього спортсмена (73) був зафіксований в грі «Львів» – «Шахтар» за рахунку 0:2 у матчі УПЛ.

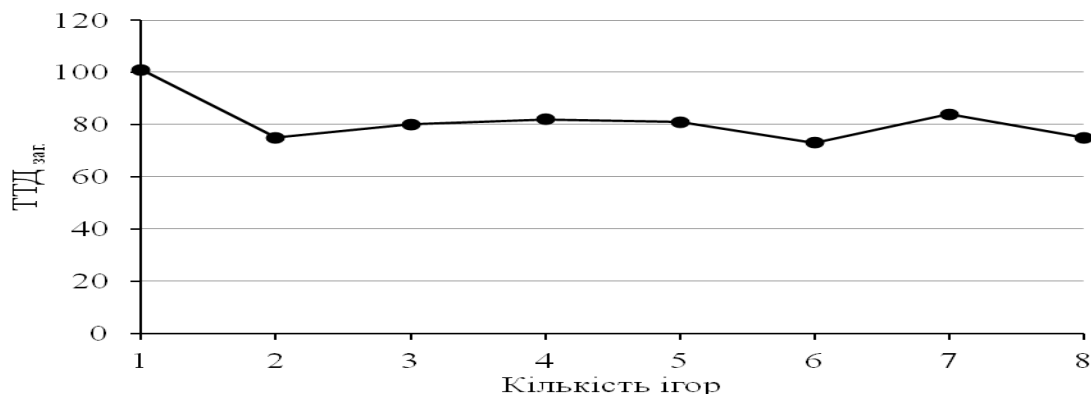

Рис. 1. Показники загальної кількості ТТД центрального захисника команди ФК «Львів»

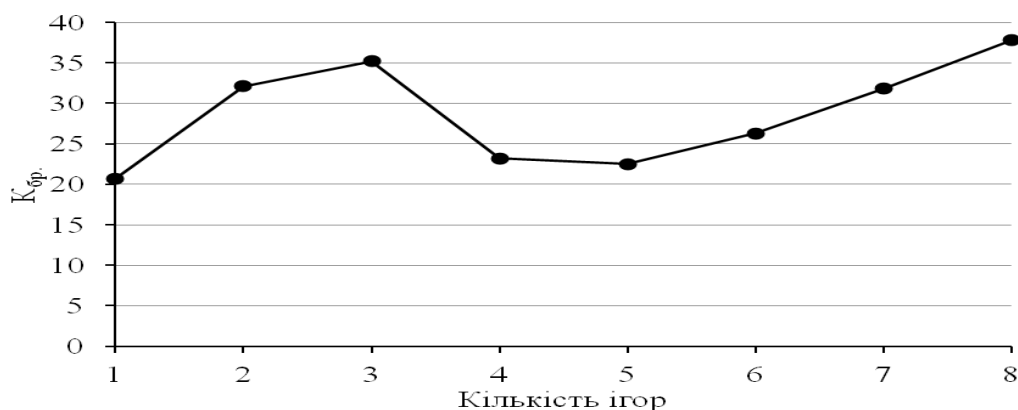

Рис. 2. Показники $K_{бр}$ центрального захисника команди «Львів»

Найвищий показник $K_{бр}$. (37,8) був зафіксований у грі «Маріуполь» – «Львів» за рахунку 2:2 у матчі УПЛ (рис. 2). Найнижчий показник $K_{бр}$. (20,7) був зафіксований у грі «Львів» – «Олександрія» за рахунку 2:2 у матчі УПЛ.

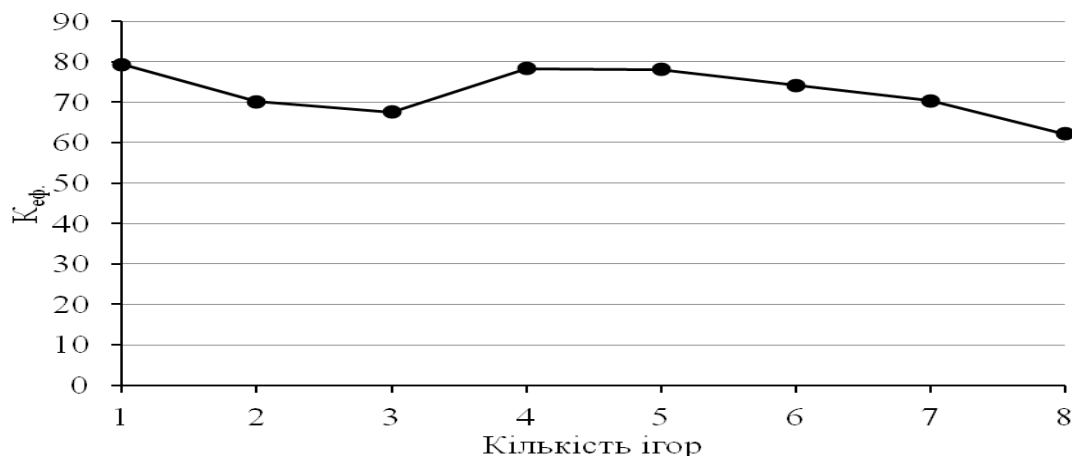

Рис. 3. Показники $K_{эф}$ центрального захисника команди «Львів»

Найвищий показник $K_{эф}$. (79,3) був зафіксований у грі «Львів» – «Олександрія» за рахунку 2:2 у матчі УПЛ (рис. 3). Найнижчий показник $K_{эф}$. (62,2) був зафіксований у грі «Маріуполь» – «Львів» за рахунку 2:2 у матчі УПЛ.

Для крайнього правого захисника ФК «Львів» під час ігор розіграшу чемпіонату України серед команд вищої ліги реєструвалися наступні показники. Найвищий показник ТТД (86,1) був зафіксований у грі «Чорноморець» – «Львів» за рахунку 0:1 у матчі УПЛ (рис. 4). Найнижчий показник ТТД для цього спортсмена (73) був зафіксований, як і для центрального захисника, у грі «Маріуполь» – «Львів» за рахунку 2:2 у матчі УПЛ.

Найвищий показник $K_{бр}$. (37,2) був зафіксований у грі «Олімпік» – «Львів» за рахунку 1:1 у матчі УПЛ (рис. 5), а найнижчий показник $K_{бр}$. (20,3) був зафіксований у грі «Львів» – «Карпати» за рахунку 1:1 у матчі вищої ліги розіграшу чемпіонату України.

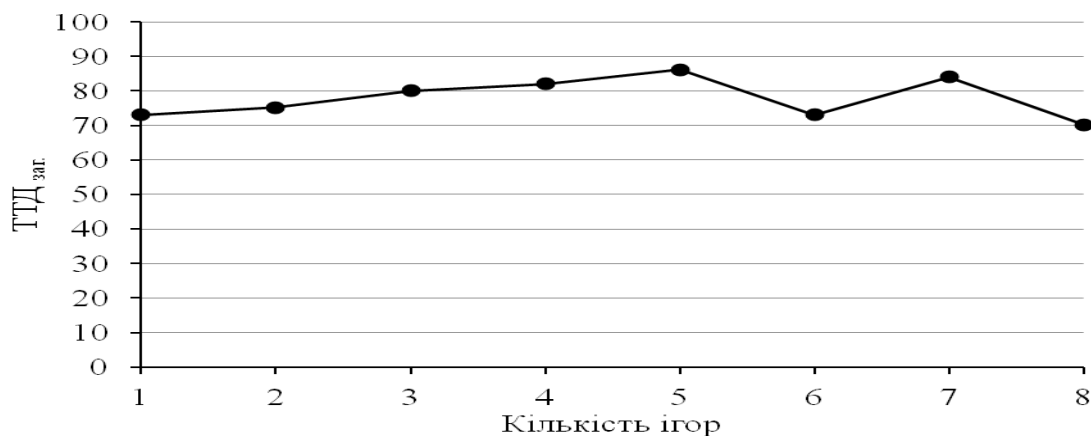

Рис. 4. Показники загальної кількості ТТД крайнього правого захисника ФК «Львів»

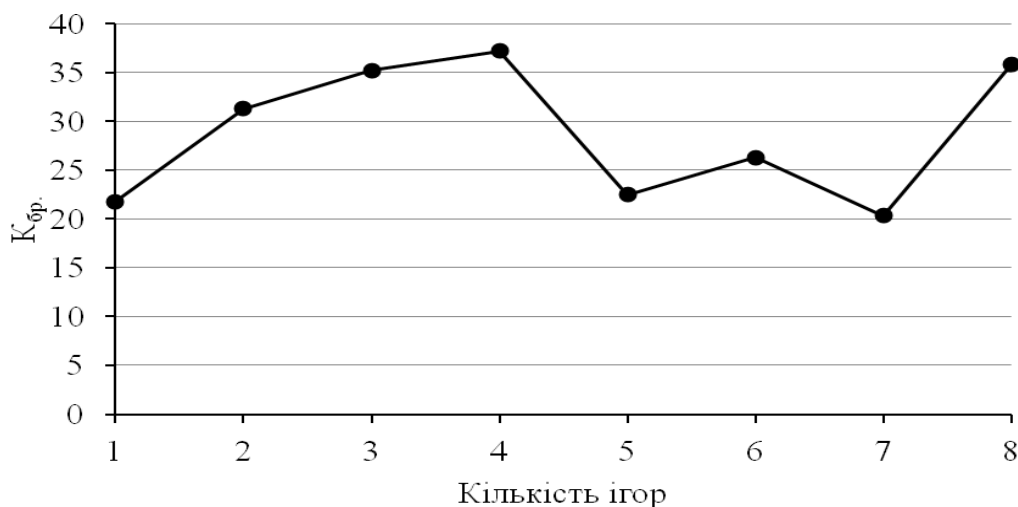

Рис. 5. Показники К_{бр} крайнього правого захисника ФК «Львів»

Найвищий показник К_{еф.} (67,3) був зафіксований у грі «Чорноморець» – «Львів» за рахунку 0:1, а найнижчий показник К_{еф.} (40,1) був зафіксований у грі «Маріуполь» – «Львів» за рахунку 2:2 у матчі вищої ліги розіграшу чемпіонату України (рис. 6).

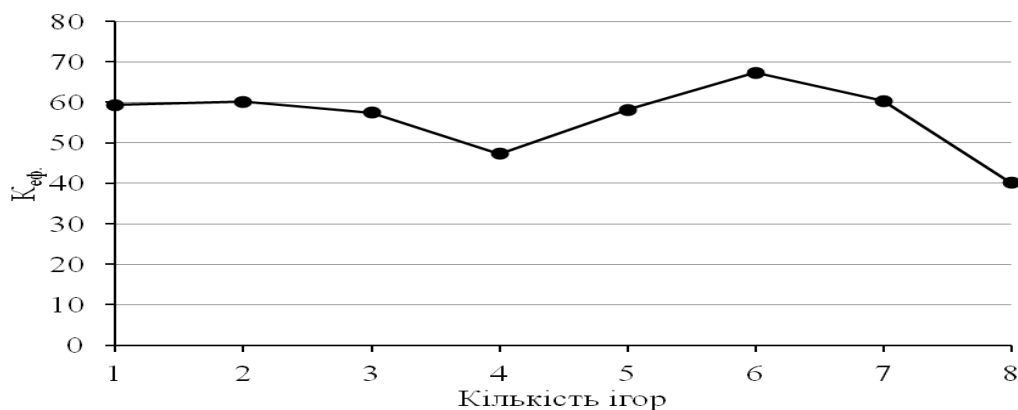

Рис. 6. Показники К_{еф.} крайнього правого захисника ФК «Львів»

Аналіз ігрової діяльності крайнього лівого захисника ФК «Львів» під час розіграшу чемпіонату України серед команд вищої ліги показав наступну картину. Найвищий показник ТТД (98,3) був зафіксований у грі «Львів» – «Карпати» за рахунку 1:1, а найбільш низький показник ТТД для цього спортсмена (60,3) був зафіксований, як і раніше, у грі «Маріуполь» – «Львів» за рахунку 2:2 у матчі УПЛ (рис. 7).

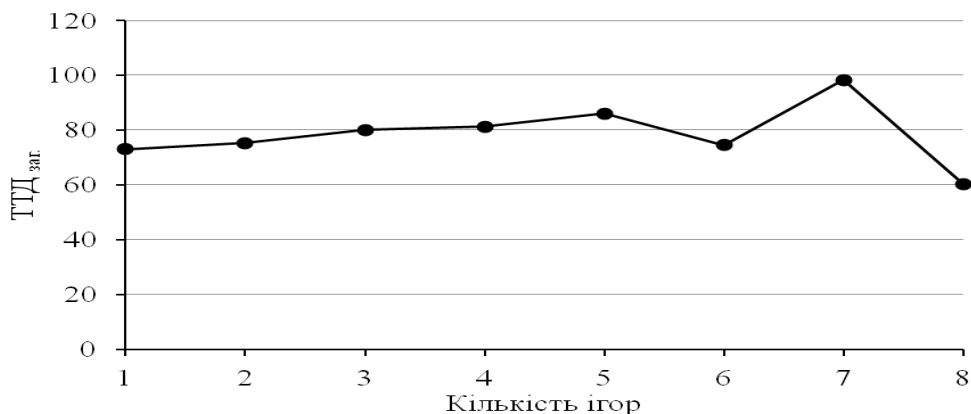

Рис. 7. Показники загальної кількості ТТД крайнього лівого захисника ФК «Львів»

Найвищий показник $K_{бр}$. (31,3) був зафіксований у грі «Львів» – «Динамо» за рахунку 0:1 у матчі вищої ліги розіграшу чемпіонату України, а найнижчий показник $K_{бр}$. (19,5) був зафіксований у грі «Львів» – «Карпати» за рахунку 1:1 у матчі УПЛ (рис. 8).

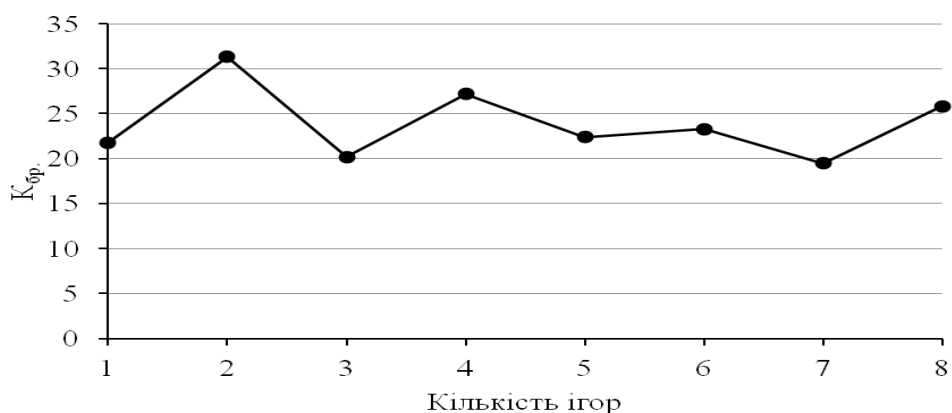

Рис. 8. Показники $K_{бр}$ крайнього лівого захисника ФК «Львів»

Найвищий показник $K_{еф}$. (64,8) був зафіксований у грі «Львів» – «Карпати» за рахунку 1:1, а найнижчий показник $K_{еф}$. (41,6) був зафіксований у грі «Маріуполь» – «Львів» за рахунку 2:2 у матчі вищої ліги розіграшу чемпіонату України (рис. 9).

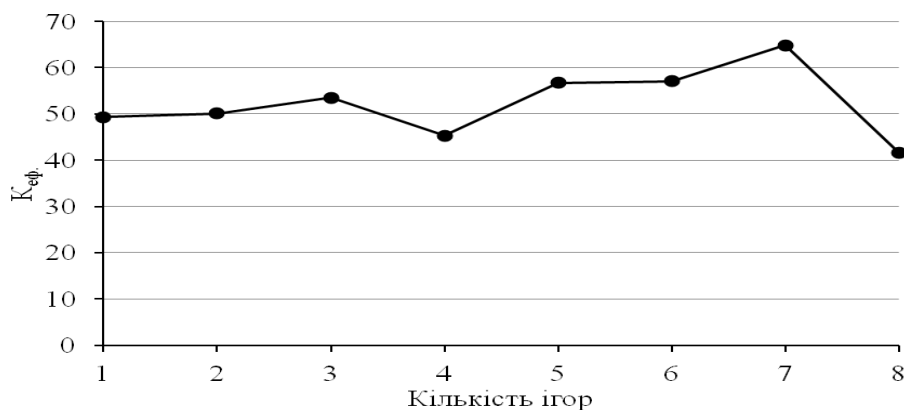

Рис. 9. Показники $K_{еф}$. крайнього лівого захисника ФК «Львів»

Порівнюючи показники ігрової діяльності захисників ФК «Львів» після впровадження контролю на основі модельних характеристик (рис. 10) можна помітити, що за показниками загальної кількості ТТД гравцям лінії захисту ($87,0 \pm 5,2$ для центрального захисника, $79,6 \pm 3,2$ для крайнього правого і $79,3 \pm 7,1$ для крайнього лівого захисників) вдалося перевершити усереднені модельні показники та навіть наблизитися до максимальних модельних характеристик (77, 47,4 і 80 відповідно). При цьому у якості критеріїв порівняння з декількох розроблених добиралися моделі ігрової діяльності захисників, що були найбільш близькі за параметрами фізичної підготовленості та антропометричними характеристиками до гравців наявного складу ФК «Львів».

Водночас, варто пам'ятати, що змагальна діяльність гравців ФК «Львів» на сьогоднішній день відбувається в

умовах значно високої конкуренції серед команд вищої ліги і може в повному обсязі наочно відображати ефективність ігрових дій в умовах більш жорсткої конкуренції серед провідних клубів України у вищій лізі.

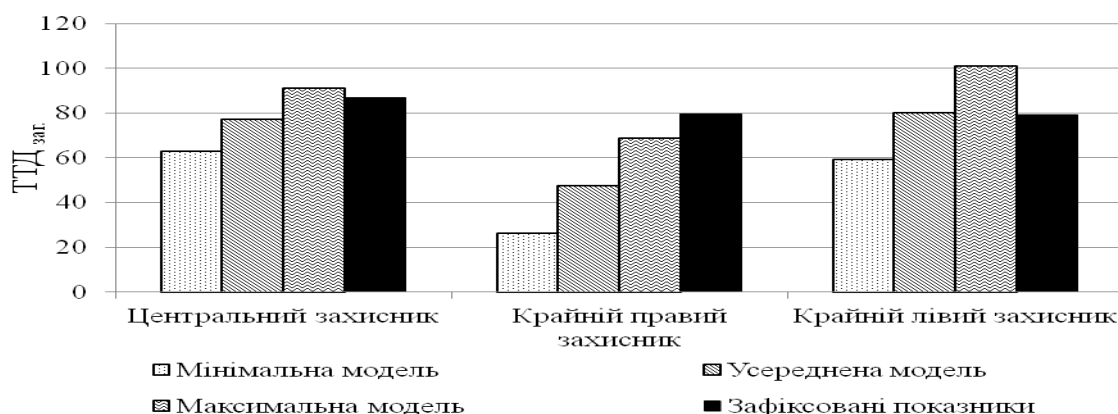

Рис. 10. Середні показники ТТД_{заг.} гравців лінії захисту ФК «Львів» у порівнянні з модельними характеристиками

За показниками $K_{бр.}$ зафіксовані під час дослідження показники ігрової діяльності гравців нинішнього складу ФК «Львів» в цілому вкладаються в межі розроблених модельних характеристик (рис.11). Лише показники центрального захисника за процентом неточних дій дещо перевищують максимально допустимі модельні рекомендації ($29,3 \pm 3,2$ проти 29). Натомість, показники крайніх захисників ($28,8 \pm 4,1$ та $25,4 \pm 5,3$) цілком відповідають усередненій моделі (31,5 та 27 відповідно) і можуть вважатися прийнятними на нинішньому етапі функціонування команди.

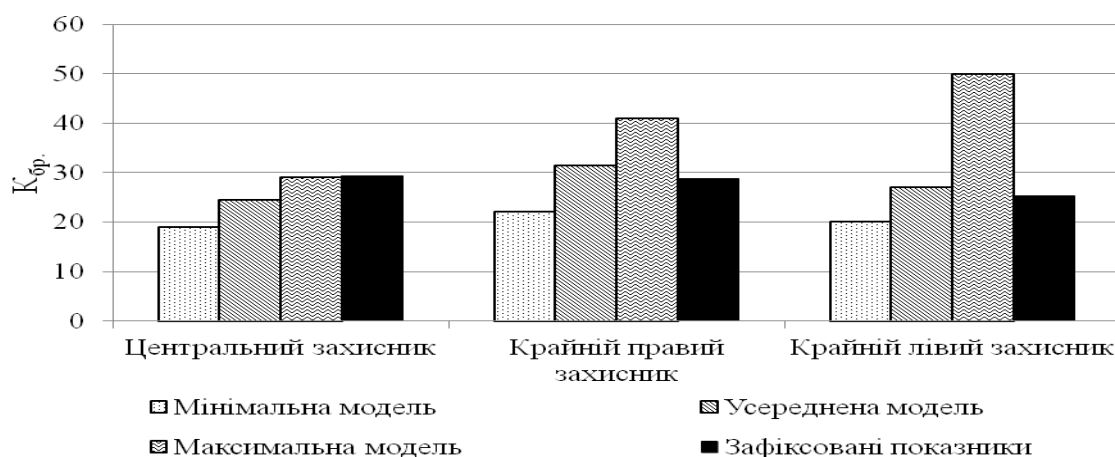

Рис.11. Середні показники $K_{бр.}$ гравців лінії захисту

В той самий час, показники ефективності ігрових дій за критерієм $K_{еф.}$ у крайніх захисників на сьогоднішній день не відповідають навіть мінімальним модельним рекомендаціям ($53,7 \pm 6,7$ і $53,2 \pm 4,1$ проти відповідно 59,5 та 62,2). У центрального захисника середній показник $K_{еф.} = 70,8 \pm 5,3$ хоча і дещо нижчий за мінімальну модель (71). Таким чином, можна стверджувати, що подальше підвищення ефективності і надійності дій в обороні є на сьогоднішній день перспективним напрямком і суттєвим резервом вдосконалення підготовки захисників ФК «Львів».

Варто зауважити також, що показники загальної кількості ТТД, $K_{бр.}$ та $K_{еф.}$ для гравців нинішнього складу ФК «Львів» знаходяться у тісному взаємозв'язку з ефективністю ігрової діяльності команди в цілому. Тобто коли командні взаємодії знаходяться на середньому рівні, то це впливає і на кількість, і на якість ТТД гравців різних амплуа.

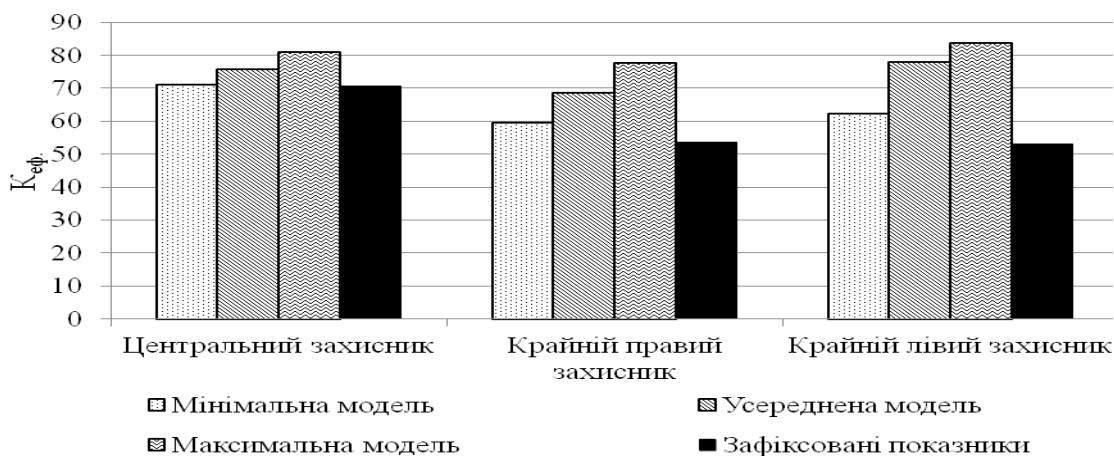

Рис. 12. Середні показники K_{eff} гравців лінії захисту

Виявлення кореляцій між нинішніми показниками об'ємів та ефективності ігрових дій гравців лінії захисту з напруженістю, відповідальністю ігрової діяльності, та характеристиками відповідних дій суперників становлять перспективу подальших досліджень у цьому напрямку. На практиці підлягають подальшому вивченню та вдосконаленню методи оперативної корекції ігрових дій під час змагань на основі оперативного контролю за різними параметрами ТТД та результативності гри всієї команди.

Висновки. У результаті дослідження були розроблені кількісні модельні характеристики змагальної діяльності гравців захисту трьох рівнів – мінімальна, усереднена та максимальна модель, що дозволяє планувати загальну стратегію підготовки команди, яка включає підбір раціональних засобів і методів підготовки, планування тренувальних і змагальних навантажень, а також вибір засобів техніки гри у захисті.

Проведене дослідження сучасного стану обсягів та ефективності ігрової діяльності гравців дозволяє стверджувати, що команда має значний потенціал та перспективи розвитку, враховуючи порівняння характеристик центральних та крайніх захисників з відповідними розробленими на основі ретельного аналізу попередніми розробленими модельними характеристиками. Водночас, дане дослідження не вичерпує всіх аспектів підготовки футболістів високої кваліфікації. Подальшого вивчення і вирішення потребують проблеми змісту і структури підготовки футболістів лінії захисту на різних етапах багаторічного циклу тренування.

Література

1. Карпа І. Я. Особливості виконання техніко-тактичних дій кваліфікованими футболістами в різних ігрових зонах поля / Карпа І. Я. // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2012. – № 3. – С. 180 – 188.
2. Кульчицький І. Індивідуальні показники техніко-тактичної підготовленості гравців лінії захисту на чемпіонаті Європи 2012 року / Іван Кульчицький, Ігор Карпа // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Є. Приступи. – Львів, 2015. – Вип. 19, т. 1. – С. – 122 – 126.
3. Козловський В. І., Енютин В. Л. Исследование соревновательной деятельности футболистов высших разрядов // Теория и практика физической культуры, 2014. – № 5. – С. 10 – 12.
4. Костюкевич В. М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки : монография / В. М. Костюкевич. – Винница : Планер, 2006. – 683 с. – ISBN 966-22.22.0
5. Ріпак І. Структура виконання техніко-тактичних дій кваліфікованих футболістів в окремих зонах ігрового поля / Ріпак І., Карпа І. // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : [зб. наук. пр.] – Київ, 2017. – Вип. 5К(86) 17. – С. 275–279.
6. Чорнобай І. Виконання вдаваних рухових дій з м'ячем гравцями команд чемпіонів Європи та світу з футболу / Ігор Чорнобай, Олексій Пивовар // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Л., 2013. – Вип. 17, т. 1. – С. 288 – 294.
7. Шамардин В. Н. Моделирование подготовленности высококвалифицированных футболистов : учеб. пособ. / В. Н. Шамардин. – Д. : Пороги, 2002. – 201 с.
8. Duda H. Analiza dokladnosci i szybkości podan w grze profesjonalnych piłkarzy nożnych / Henryk Duda // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Л., 2011. – Вип. 15, т. 1. – С. 70 – 79.
9. Gargula L. Poziom wybranych motorycznych zdolności kondycyjnych u wysokokwalifikowanych młodych piłkarzy nożnych / Leszek Gargula, Przemysław Bujas, Zbigniew Witkowski // Teoretyczne i praktyczne aspekty nowoczesnej gry w piłkę nożną. Opole, 2009. – S. 125 – 142 s.
10. Khorkavyy B. Gargula L. Szkolenie młodzieży na Ukrainie. Nowoczesna Piłka Nożna // Teoria i Praktyka. Współczesne koncepcje szkolenia młodych piłkarzy nożnych.– Opole, 2016.– S. 70–86.

References:

1. Karpa, I. (2012), "Features of performing technical and tactical actions by skilled players in different playing areas of the field", *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu: zb. nauk. pr., Zaporizhzhya*, № 3, S. 180–188.

2. Kulchytsky, I., Karpa, I. (2015), "Individual indicators of techno-tactical readiness of the players of the line of defense at the European Championship 2012", *Moloda sportyvnna nauka Ukrayiny: zb. nauk. pr. z haluzi fiz. vykhovannya, sportu i zdorov'ya lyudyny / za zah. red. Y. Prystupy*, Lviv, Vyp. 19, t. 1, pp. 122–126.
3. Kozlovskiy, V., Enyutin, V. (2014), "Research of competitive activity of football players of the highest categories", *Teoriya i praktika fizicheskoy kul'tury*, № 5, S. 10–12.
4. Kostyukevich, V. (2006), "Management of the training process of football players in the annual training cycle", monografiya, Vinnitsa: Planer, 683 s.
5. Ripak, I., Karpa, I. (2017), "Structure of performance of technical and tactical actions of qualified football players in separate zones of the game field", *Naukovyy chasopys Nats. ped. un-tu im. M. P. Dragomanova. Seriya 15, Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoy kul'tury (fizychna kul'tura i sport) : [zb. nauk. pr.]*, Kyiv, Vyp. 5K(86)17, pp. 275–279.
6. Chornobay, I., Pivovar, A. (2013), "Carrying out of motor action with the ball by the players of teams of European and world soccer champions", *Moloda sportyvnna nauka Ukrayiny: zb. nauk. pr. z haluzi fiz. vykhovannya, sportu i zdorov'ya lyudyny / za zah. red. Yevhena Prystupy, L.*, Vyp. 17, t. 1, pp. 288–294.
7. Shamardin, V. N. (2002), "Modeling the readiness of highly skilled football players: studies. benefit", D. : Porogi, 201 p.
8. Duda, H. (2011), "Analiza dokladnosci i szybkosci podan w grze profesjonalnych pilkarzy noznych", *Moloda sportyvnna nauka Ukrayiny: zb. nauk. pr. z haluzi fiz. vykhovannya, sportu i zdorov'ya lyudyny / za zah. red. Yevhena Prystupy, L.*, Vyp. 15, t. 1, pp. 70–79.
9. Gargula, L., Bujas, P., Witkowski, Z. (2009), "Poziom wybranych motorycznych zdolności kondycyjnych u wysokokwalifikowanych młodych piłkarzy nożnych", *Teoretyczne i praktyczne aspekty nowoczesnej gry w piłkę nożną*, Opole, S. 125–142.
10. Khorkavyi, B., Gargula, L. (2016), "Szkolenie młodzieży na Ukrainie. Nowoczesna Piłka Nożna", *Teoria i Praktyka. Współczesne koncepcje szkolenia młodych piłkarzy nożnych*, Opole, S. 70–86.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).16
УДК 796.011.3-057.875 : 613

Кенцицька І. Л.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Олефіренко І. О.,
спортсмен-інструктор штатної національної збірної команди України,
Міністерство молоді і спорту України
Хрипко І. В.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

ЗМІНИ У СИСТЕМІ ТЕРМІНАЛЬНИХ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПІД ВПЛИВОМ ЗАНЯТЬ ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЮ РУХОВОЮ АКТИВНІСТЮ

У статті визначено вплив занять оздоровчо-рекреаційної рухової активності на термінальні та інструментальні цінності студентів закладів вищої освіти. Використано такі методи дослідження: теоретичний аналіз фахової науково-методичної літератури вітчизняних та закордонних авторів, соціологічні, психодіагностичні, педагогічні методи дослідження методи математичної статистики. У дослідженнях брали участь 48 студентів (23 хлопці та 25 дівчат), які входили до складу експериментальної (ЕГ) та контрольної (КГ) груп (по 24 особи). Програма оздоровчих занять студентів закладів вищої освіти передбачала використання різних засобів оздоровчо-рекреаційної рухової активності двічі на тиждень, тривалість заняття складала півтори години. У якості пріоритетних були обрані ті, які найбільш затребувані серед студентської молоді. У процесі дослідження нами було вивчено ієрархію термінальних та інструментальних цінностей студентів. Застосування розробленої програми посприяло усвідомленню студентами цінності категорії «здоров'я».

Ключові слова: студентська молодь, цінності, рухова активність, фізичне виховання.

Кенцицькая И. Л., Олефиренко И. А., Хрипко И. В. Изменения в системе терминальных и инструментальных ценностей студентов под влиянием занятий оздоровительно-рекреационной двигательной активностью. В статье определено влияние занятий оздоровительно-рекреационной двигательной активности на терминальные и инструментальные ценности студентов высших учебных заведений. Используются такие методы исследования: теоретический анализ специализированной научно-методической литературы отечественных и зарубежных авторов, социологические, психодиагностические, педагогические методы исследования, методы математической статистики. В исследованиях принимали участие 48 студентов (23 юношей и 25 девушек), которые входили в состав экспериментальной (ЭГ) и контрольной (КГ) групп (по 24 человека). Программа оздоровительных занятий студентов учреждений высшего образования предусматривала использование различных средств оздоровительно-рекреационной двигательной активности дважды в неделю, продолжительность занятия составляла полтора часа. В качестве приоритетных были выбраны те, которые наиболее востребованы среди